

Lepilová, Květuše

Reedice Českých přísloví Václava Flajšhane (1911)

Opera Slavica. 2013, vol. 23, iss. 4, pp. 62-63

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/129007>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

současných ruských přísloví (tj. paremiologického minima G. L. Permjakova), a proto další česká přísloví, jak upozorňují autoři příručky, je třeba hledat v českých pramenech, např. ve sborníku F. Šindlera a D. Bittnerové. Ke studiu slouží i závěrečné Otázky k sebekontrolé.

Není bez zajímavosti poukázat na kategorii respondentů M. Ju. Kotové: ze sta bylo 77 žen, 22 mužů (1 respondent pohlaví neuvedl), 87 respondentů bylo ve věku 19–26 let, 8 ve věku 32–44 let a 5 respondentů ve věku 56–68 let. Studentů bylo 85, ostatní byli povoláním ekonom, knihovník, důchodce (učitel, účetní, inženýr), tajemník úřadu, podnikatel a překladač.

Pro studium českých studentů jsou velmi zajímavá také např. místa, odkud byly čerpány odpovědi respondentů. Příručka zachycuje široký rejstřík českých a moravských měst, začínající Chebem na severu Čech a končících např. Znojmem na jihu Moravy, Ostravou na severovýchodě. Respondenti odpovídali v Praze, Plzni, Jihlavě, Hradci Králové, dalšími městy byly České Budějovice, Český Krumlov, Karlovy Vary, Ostrov, Jindřichův Hradec, Havlíčkův Brod, Tábor, Litoměřice, Hronov, Náchod, Písek, Bechyně, Milevsko, Strakonice, Domažlice, Vimperk, Klatovy, Mladá Boleslav, Soběslav, Třešňovice, Příbram, Kaplice, Rudolfov, Žatec, Horní Cerkev, Vyškov na Moravě, Opava, Hrušovany nad Jevišovkou, Prachatice, Cheb, Zruč nad Sázavou, Janovice nad Úhlavou, Pelhřimov, Ostrava, Frýdek-Místek, Vsetín, Dolní Němčí, Hranice, Znojmo, Strážnice, Kroměříž aj. (dvanáct respondentů uvedlo obecně „město“).

Petrohradská bohemistka Marina Jurjevna Kotova, DrSc. je známa širšímu okruhu českých posluchačů, od r. 2010 studujících v projektu Inovace PGS učitelů ruštiny Centra dalšího vzdělávání učitelů ruštiny při Ústavu slavistiky FF MU. Ne každý doktor věd dovede s fundovaným pohledem na filologii skromně a s odevzdaností vědě přesvědčit své posluchače i svou metodikou semináře jako ona. Dá se navíc předpokládat, že příručka, se kterou přijeli do Brna rušit stážísté petrohradské Filologické fakulty, bude zajímavým studijním materiálem i pro bohemisty Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Srovnávací pohled zahraničních studentů slovanské filologie na bohemistiku českou je cenným přínosem – od r. 2008 s ním přicházejí studovat stážísté katedry slovanské filologie Sankt-Petersburské státní univerzity v rámci dohod mezi jejich univerzitou a univerzitou Masarykovou.

Květuše Lepilová

Reedice Českých přísloví Václava Flajšhane (1911)

Česká přísloví. Sběrka přísloví, prúpovědí a pořekadel lidu českého v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Vybral a uspořádal Václav Flajšhans ve dvou svazcích A–N, O–Z. 2. doplněné vydání. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2013, ISBN 978-80-2443-329-5.

O nové, druhé rozšířené vydání slovníku po stu letech se s finanční podporou MK ČR zasloužilo Vydavatelství UP Olomouc (ředitelka RNDr. Hana Dziková). Originál vydala Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění a Nakladatel-

ství F. Šimáčka v Praze r. 1911. Zvláštností počínu je to, že ho iniciovali a provedli významní ruští bohemisté.

Mimořádně rozsáhlý slovník (téměř 2500 stran) byl představen odborné veřejnosti a zájemcům 8. května 2013 ve Slovanské knihovně v Praze. Za účasti odborníků a studentů FF UK se setkání zúčastnili členové rodiny prof. V. Flajšhans (vnuk a pravnuke), prof. František Čermák, autoři reedice a ředitelka Vydavatelství UP Olomouc, zástupci AV a studenti i učitelé UK. Ke druhému rozšířenému vydání tento náročný slovník připravila dvojice frazeologů – profesor Státní Sankt-Petersburgské univerzity Valerij M. Mokienko, DrSc., doctor honoris causa UP Olomouc, a jeho dlouholetá spolupracovnice a dřívější studentka, prof. Ludmila Stěpanova, CSc., působící na katedře slavistiky FF UP Olomouc.

Slovník, vydaný ve dvou objemných svazcích (jen I. díl: Přísloví staročeská, písmena A–N má 1482 stran formátu A4), tak patří k nejcennějším lexikografickým sbírkám českých rčení. Obsahuje přísloví od počátku písemnictví do začátku 16. století (s kontexty ze starých letopisů) i jejich cizojazyčné ekvivalenty. Druhé vydání začíná Flajšhansovou původní předmluvou a je ukončeno ve 2. svazku závěrečnou předmluvou autorů 2. vydání.

Pražský rodák prof. dr. Václav Flajšhans (1866–1950), autor více než 700 prací, absolvoval českou a klasickou filologii na Univerzitě Karlově. Dílo „*Česká přísloví. Sbírká přísloví, průpovědí a pořekadel lidu českého v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Vybral a uspořádal Václav Flajšhans ve dvou svazcích A–N, O–Z*“ napsal autor v pouhých 46 letech. V té době ovládal mnohé evropské jazyky: u každého hesla je uvedeno srovnání se západoevropskými a slovanskými příslovími. Na česká přísloví pohlížel Flajšhans jako na součást kontextu evropského folkloru. Jeho práce tak nepřímou brojila proti nadšení těch, kteří v příslovích viděli něco specificky českého, svědčícího o velikosti lidového ducha. V porovnání např. se sbírkou F. L. Čelakovského *Mudrosloví národa slovanského v příslovích* (1852) Flajšhans odporoval snaze F. L. Čelakovského slovanizovat česká přísloví a dokládal, že z nich mnohá jsou přejatá z němčiny a blížká jsou západoevropskému kontextu. Složitost textu slovníku představuje např. ukázka: např.:

LEVICĚ

+ at' nevie levicě, co činí pravicě

aby nevěděla levicě tvá, co činí pravicě

tvá XIVe KRIST. 39^b **G.t.**; *necht'* radše

nevi levice co činí pravice 1571 BLAH.

Gramm 314 atd. I *novoč.*

– *Biblické* MATOUŠ VI, 3: ale ty, když almužnu

dáváš, *necht'* neví levice tvá, co činí

pravice tvá *BRATRŮ*; *pak obecně evropské:*

angl., franc., něm., polsky atd. (s. 782).

Slovník je považován za jedinečnou příručku pro badatele, překladatele, studenty i pro všechny milovníky českého jazyka. Zajímavé lexikografické dílo týkající se teorie české a slovanské frazeologie by nemělo chybět v knihovnách odborníků i milovníků českého jazyka.

Květuše Lepilová